

SLO - gan nr 105

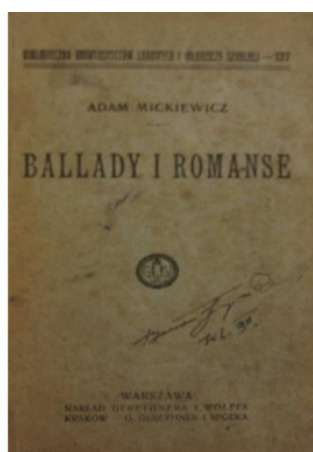


Rok 2022. Wydarzenia historyczne



Wystawa Muzeum Historii Polski „Enigma. Zagadka rozwiązana” w Galerii Kordegarda w Warszawie. 09.11.2021. Fot. PAP/L. Szymański

Okragłe rocznice urodzin Józefa Mackiewicza, Brunona Schulza, setna rocznica wyboru pierwszych prezydentów RP, dziewięćdziesiąt lat od złamania Enigmy, dwusetna rocznica opublikowania pierwszego zbioru poezji Adama Mickiewicza – m.in. te rocznice będziemy obchodzić w 2022 r.



W 2022 r. przypada dwusetna rocznica opublikowania w Wilnie „Ballad i romansów”, zbioru poezji Adama Mickiewicza. Moment ten uznawany jest za symboliczny początek okresu romantyzmu w polskiej kulturze. „To, co nastąpiło potem, było bez precedensu w polskich dziejach. Zrodziła się epoka, w której tworzyli genialni artyści, myśliciele i działacze polityczni, którzy w sytuacji narodowej niewoli stworzyli kraj duchowej wolności, rozwinęli programy niepodległościowe, a zarazem wynieśli polską literaturę, muzykę i malarstwo do rangi czołowych osiągnięć kultury europejskiej” – podkreślono w uchwale Sejmu RP ustanawiającej 2022 Rokiem Romantyzmu Polskiego.

W 1922 r. utworzono Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej, obecną Akademię Pedagogiki



człowiek” – stwierdzano w uchwale.

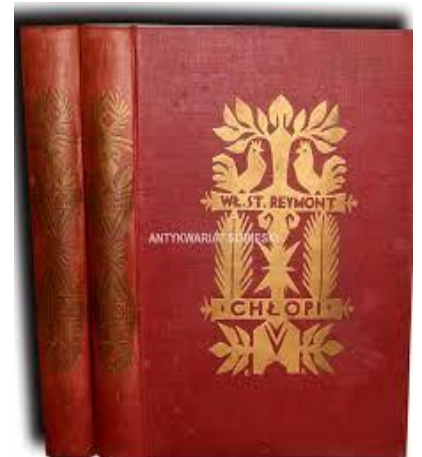
Specjalnej. Jego pierwszą dyrektorką została Maria Grzegorzewska. W stulecie utworzenia uczelni Sejm RP ogłosił 2022 Rokiem Marii Grzegorzewskiej. „Mottom swojego życia i życia kolejnych pokoleń pedagogów specjalnych, specjalistów pracujących na rzecz osób z niepełnosprawnościami uczyniła stwierdzenie: nie ma kaleki – jest

Styczeń



225 lat temu, 9 stycznia 1797 r., gen. Jan Henryk Dąbrowski podpisał umowę z Republiką Lombardii o powołaniu pierwszej po III rozbiore polskiej formacji wojskowej – Legionów Polskich we Włoszech. 20 stycznia Dąbrowski wydał odezwę zachęcającą do wstępowania do Legionów.

120 lat temu, 18 stycznia 1902 r., w „Tygodniku Ilustrowanym” ukazał się pierwszy odcinek „Chłopów” Władysława Reymonta, jednej z najważniejszych powieści w dziejach polskiej literatury. W 1924 r. jej autor został wyróżniony Literacką Nagrodą Nobla.



40 lat temu, 13 stycznia 1982 r., działacze podziemnej „Solidarności” powołali Ogólnopolski Komitet Oporu, pierwszą strukturę koordynującą działania przeciwko juncie stanu wojennego.



20 lat temu, 28 stycznia 2022 r. zmarła Astrid Lindgren, to imię - synonim bajki. Dla jednych to Carlson, dla innych PippiPończoszanka, dla mnie na przykład Ronja, córka zbójnika.

Książki Astrid Anny Emilii Eriksson, bardziej znanej jako Astrid Lindgren, zmieniły stosunek całego świata do dziecka w szczególności i do dzieciństwa w ogóle. Zostały przetłumaczone na prawie sto języków, a ich łączny nakład przekracza 150 milionów egzemplarzy. Wiele lat po śmierci Lindgren niepublikowane wcześniej książki wciąż stają się światowymi bestsellerami: są to Dzienniki Wojenne, które Astrid Lindgren prowadziła w latach 40. jako analityk szwedzkiego wywiadu, oraz korespondencja z zakochaną w niej Niemką Louise Hartung, który został opublikowany jako osobny tom kilka lat temu. W 2014 roku ukazała się biografia Astrid Lindgren napisana przez Jensa Andersena z nieznanymi wcześniej szczegółami. Jak prowincjonalna dziewczyna z chłopskiej rodziny stała się jedną z najstynniejszych pisarek w historii literatury?



Urodzona w rodzinie zamożnego chłopa, Astrid Lindgren dorastała w gospodarstwie Näs na skraju Vimmerby w Smalandii, razem z rodzeństwem i rodzicami. Naukę w szkole ona rozpoczęła w wieku 7 lat. Gdy miała 13 lat, jedno z jej wypracowań ukazało się w „Gazecie Vimmerby”. W wieku 16 lat zdała egzamin końcowy w gimnazjum z celującą oceną ze szwedzkiego. Rok

później zaproponowano jej pracę w „Gazecie Vimmerby”; była korektorką oraz pisała krótkie notki i reportaże.

W wieku 18 lat zaszła w ciążę, w małej miejscowości był to prawdziwy skandal, więc Astrid wyjechała do Sztokholmu, gdzie zapisała się na kursy stenografii i maszynopisania przy szkole handlowej Bar-Lock. EvaAndén, adwokat broniąca praw kobiet, pomogła jej, i Astrid mogła urodzić syna Larsa w Kopenhadze w Righospitalet, jedynym szpitalu w Skandynawii, gdzie odbierano porody bez informowania o tym władz. Znalazła jej też rodzinę, u której Astrid mogła mieszkać do rozwiązania i która stała się potem również zastępczą rodziną jej syna.



Po ukończeniu kursów maszynopisania zatrudniła się na stanowisku prywatnej sekretarki w dziale radiowym Szwedzkiej Centrali Księgarskiej. Następnie została asystentką redaktora w Królewskim Klubie Automobilowym, gdzie poznała swojego szefa i przyszłego męża, Sture Lindgrena.

Debiutowała literacko w wieku 37 lat, książką „Zwierzenia Britt-Marii”. Powieść została pozytywnie przyjęta, a autorka rozpoczęła pisanie kolejnych książek dla dzieci. Moralizatorstwo dawnych utworów Lindgren zastąpiła humorem, trafną obserwacją obyczajowo-psychologiczną oraz powiązaniem świata swych książek ze współczesną rzeczywistością lub ludową fantastyką.

W sierpniu 1945 wydawnictwo Rabén&Sjögren nagrodziło „Pippi (Fizię) Pończoszanek” I nagrodą w konkursie na książkę dla dzieci w wieku 6–10 lat. W 1946, gdy ukazał się drugi tom przygód Pippi, odezwały się głosy krytyczne, które dały początek gwałtownej dyskusji w prasie nauczycielskiej i codziennej. Profesor John Landqvist nazwał Astrid niekulturalnym beztalenciem, a Pippi dzieckiem o umysłowo chorej fantazji. Cała ta dyskusja nie wywołała u pisarki żywej reakcji.

Astrid Lindgren znana była również jako aktywistka społeczna. W 1976 roku, po obliczeniu, że podatki ściągane przez państwo są wyższe niż jej dochód, ustąpiła z partii socjaldemokratycznej i napisała bajkę „Pomperipossa in Monismanien”, w której skrytykowała politykę podatkową rządu. W 1987 r. rozpoczęła debatę o dobrostanie zwierząt w klatkach, co przyczyniło się do powstania w 1988 r. ustawy o dobrostanie zwierząt tzw. Lex Lindgren.

Zmarła 28 stycznia 2002 roku w wieku 94 lat w wyniku infekcji wirusowej w otoczeniu przyjaciół i rodziny. Wśród żałobników pojawiła się m.in. rodzina królewska, premier Göran Persson i wiele innych ważnych postaci życia społecznego i politycznego. W kondukcje żałobnym, eskortowanym przez policję konną, szła dziewczynka, prowadząc białego ogiera, co jest jednym z symboli pogrzebów królewskich. Lindgren pochowana została w rodzinnym mieście Vimmerby.



Patrząc wstecz na historię życia Astrid Lindgren, myślę o tym, jak niesamowite drzewo może wyrosnąć z małego nasienia ludzkiej samotności. Astrid Lindgren nie była sama. Całe życie otaczali ją ludzie, zarówno krewni, jak i zupełnie obcy. Ale wiedziała, jak być sama, sama ze sobą, aby słyszeć własny głos i do czego wzywa ją życie. Jest coś boskiego w samotności człowieka w obliczu Stworzenia. Niebo, woda i gwiazdy - to w ciszy tak uduchowionej samotności samo życie ludzkie staje się objawieniem.

60 lat temu, 29 stycznia 1962 r. urodziła się Olga Tokarczuk.



Studiowała psychologię na Uniwersytecie Warszawskim. Jest autorką 17 książek – powieści, zbiorów opowiadań, esejów, a także scenariuszy filmowych. Jej twórczość była wielokrotnie przenoszona na deski teatralne i ekran filmowy. Jest jedną z najczęściej nagradzanych współczesnych polskich pisarek - ma na koncie m.in. nagrodę Fundacji im. Kościelskich, dwukrotnie - w latach 2007 i 2015 - otrzymała Literacką Nagrodę Nike, a w 2018 r. została uhonorowana Międzynarodową Nagrodą Bookera.

Debiutowała w 1979 r. opowiadaniem w czasopiśmie „Na Przelaj”. W 1989 r. ukazał się jej tomik poetycki, a w 1993 r. pierwsza powieść – „Podróż ludzi Księgi”. Wielkim sukcesem pisarki była jej trzecia powieść – „Prawiek i inne czasy” (1996). Z kolei „Dom dzienny, dom nocny” (1998) to najbardziej osobista książka Tokarczuk, osadzona w Kotlinie Kłodzkiej, gdzie mieszka. Książka „Bieguni” z 2007 roku, nominowana do Literackiej Nagrody Europy Środkowej ANGELUS, a także nagrodzona Nike (2008, to studium psychologii podróży). W 2008 roku „Bieguni” zdobyli Literacką nagrodę Nike, a dekadę później, w 2018 roku, książka, której angielskie wydanie nosi tytuł „Flights” (tłum. Jennifer Croft), otrzymała nagrodę Międzynarodowego Bookera. W 2014 roku ukazały się „Księgi Jakubowe”, epicka opowieść o Jakubie Franku, żydowskim mesjaszu żyjącym w XVII wieku na wschodnich rubieżach Rzeczypospolitej. Za „Księgi Jakubowe” autorka w 2015 roku otrzymała Nagrodę Literacką „Nike” (po raz drugi, po „Biegunach”).

Wśród książek Tokarczuk są też zbiory opowiadań: „Gra na wielu bębenkach” (2001), „Ostatnie historie”, esej o powieści Bolesława Prusa „Lalka i perła” (2000), książka „Anna In w grobowcach świata” (2006) powstała w ramach międzynarodowej serii „Mity” a także zbiór esejów „Moment niedźwiedzia”. Ostatnia książka Tokarczuk to „Opowiadania bizarne” z 2018 roku.



Tony Halik

101 ROCZNICA URODZIN



Tony Halik, właściwie Mieczysław Sędzimir Antoni Halik (ur. 24 stycznia 1921 w Toruniu, zm. 23 maja 1998 w Warszawie) – polski podróżnik, dziennikarz, pisarz, operator filmowy, fotograf, autor programów telewizyjnych o tematyce podróżniczej (z partnerką Elżbietą Dzikowską). Za swoją działalność odznaczony został francuskim Krzyżem Wojennym. Po wojnie przez ponad trzydzieści lat pracował jako korespondent NBC. W 1976 z E. Dzikowską i Edmundem Guillénem dotarli do legendarnej stolicy Inków – Vilcabamby. Przez ponad dwadzieścia lat prowadził z E. Dzikowską programy (ponad trzysta) dla TVP: *Tam, gdzie pieprz rośnie*, *Tam, gdzie rośnie wanilia*, *Tam, gdzie kwitną migdały*, *Tam, gdzie pachnie eukaliptus* oraz *Pieprz i wanilia*. Zrealizował około czterysta filmów dokumentalnych.

Swoją przygodę z podróżami rozpoczął w wieku 14 lat. Popłynął wówczas na tratwie jako flisak z Płocka do granicy Wolnego Miasta Gdańska, jednak tej wyprawie przeszkodziła Straż Graniczna i pod eskortą odstawiła go do domu. Jako młody chłopak, w kwietniu 1943 roku został siłą wcielony do obrony powietrznej Luftwaffe. W lecie przydzielono go do oddziału ciężkich bombowców i skierowano do Francji. W 1944 roku zdezerterował z Wehrmachtem i został partyzantem francuskiego ruchu oporu (otrzymując po wojnie za tę działalność wysokie francuskie odznaczenia wojskowe). Gdy pod koniec 1944 roku nadarzyła się okazja, dołączył do Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Służbę rozpoczął od stopnia aspiranta, a w czerwcu 1945 roku awansowano go na bombardiera. W lipcu tego roku ukończył kurs w szkole podchorążych i dołączył do 15. Pułku Artylerii Lekkiej w stopniu kaprała. W czasie II wojny światowej Tony Halik po raz pierwszy zetknął się z kamerą. Filmował samoloty, również te zestrzelwane.

Afryka

Tony Halik wysłany został z Anglii do Afryki, gdzie pracował jako budowniczy mostów i pomocniczych lądowisk. Podczas pobytu w Kenii po raz pierwszy zetknął się z plemionami, których kultura była odległa od europejskiej. Zdobywał tam też pierwsze doświadczenia w filmowaniu dzikich zwierząt.

Ameryka Południowa

W 1948 roku powrócił do Wielkiej Brytanii i podpisał kontrakt z argentyńską, transportową linią lotniczą. Wraz z żoną wyemigrował do tego kraju, a w 1952 roku przyjął argentyńskie obywatelstwo, aby móc swobodnie podróżować. Po wyjeździe do Argentyny jego kariera zaczęła się rozwijać. Początkowo prowadził szkółkę lotniczą w Buenos Aires. Następnie był fotografem w ekipie obsługującej Juana Perona i zajmował się fotografowaniem dyktatora. Fascynowali go Indianie i to ich świat zaczął odkrywać. Często wyjeżdżał z żoną do amazońskiej puszczy. Jego pierwsza powojenna podróż odbyła się na zakupionej żaglówce, którą nazwał

„Halikówka”. Wówczas razem z żoną popłynęli rzeką Parana w poszukiwaniu plemion indiańskich. Odbył wyprawę do Mato Grosso, która odbiła się szerokim echem i zaowocowała popularną książką „200 dni w Mato Grosso”. W tamtym okresie Tony Halik został korespondentem m.in. „Life” oraz NBC. Zyskał wtedy przydomek Tony, który wkrótce wyparł jego prawdziwe imię. Wyprawy, które Halik odbywał z żoną, charakteryzowały się świetnym przygotowaniem językowym z jego strony. Potrafił porozumiewać się po angielsku, hiszpańsku, francusku, portugalsku, włosku, rosyjsku i niemiecku, a także komunikować w kilku narzeczeniach Indian. Był uznawany przez kolegów-dziennikarzy za człowieka od zadań specjalnych, a jego reporterski talent został doceniony przez Ryszarda Kapuścińskiego.

Wyprawa na Alaskę

W 1957 roku odbyła się jego słynna podróż z żoną Pierrette jeepem z Ziemi Ognistej na Alaskę. 1536 dni, przemierzone 182 624 km i wydane ponad 80 tys. dolarów. W tym czasie zwiedzili 21 krajów, przekroczyli 140 rzek i bagien oraz wybudowali 14 mostów. Podróżowali w temperaturach od -50 do +60 stopni Celsjusza. W 1962 roku na zakończenie podróży, które miało miejsce za kręgiem polarnym, wbili w ziemię polską i argentyńską flagę. Wiele lat później Tony Halik dowiedział się o powstaniu miejscowości Puente Halik (Most Halika), która powstała na trasie jego podróży. Było to wynikiem zbudowania przez Halika mostu oraz wbicia w ziemię tablicy informacyjnej z takim napisem. Ludzie wkrótce zaczęli korzystać z tego prowizorycznego mostu i ulepszać go, a następnie powstała osada, która przyjęła wyżej wymienioną nazwę. Podczas wyprawy na Alaskę, w dniu 5 stycznia 1959 roku urodził się ich syn, Ozana. Takie imię nadano mu na cześć Indianina, który uratował Halikowi życie w czasie walki dwóch zwaśnionych plemion. Ozana wychowywał się w lesie tropikalnym, w namiocie i jeepie. Chodził po drzewach i zjadał się surowym mięsem małp. Po raz pierwszy trafił do rodzinnego domu, gdy miał dwa i pół roku. W okresie dorastania potrafił podchodzić do lodówki z wielkim nożem, odkrajać kawał surowej wołowiny i zjadać ją od razu. Pokłosiem pięcioletniej eskapady Halika zostało wydanie przez niego książki pt. 180 tysięcy kilometrów przygody.

Podróże z Elżbietą Dzikowską

Na przestrzeni lat 1960-1970 Tony Halik był w Meksyku korespondentem NBC na Amerykę Łacińską. Następnie został także prezesem Związku Dziennikarzy Zagranicznych. Często bronił Indian w swoich wypowiedziach. Wielokrotnie odwiedzał Polskę, biorąc w swojej ojczyźnie udział w wielu programach telewizyjnych. W 1974 roku w Meksyku poznał Elżbietę Dzikowską, która przeprowadzała z nim wywiad dla „Kontynentów”. Związali się razem i stworzyli jeden z najsłynniejszych polskich duetów podróżniczych. W 1975 roku Tony Halik przeniósł się na stałe do Polski i otrzymał kartę stałego pobytu. Przez 24 lata razem z Elżbietą Dzikowską podróżowali po świecie, docierając do miejsc, gdzie nikt wcześniej nie był z kamerą. W 1976 roku jako pierwsi Polacy dotarli do legendarnej stolicy Inków – Vilcabamby. Wspólnie prowadzili bardzo popularne, cykliczne programy telewizyjne „Tam, gdzie pieprz rośnie”, „Tam, gdzie rośnie wanilia” oraz „Pieprz i wanilia”. Z wypraw przywozili różnorodne pamiątki (myśliwskie trofea, broń, plemienne ozdoby, egzotyczne kapelusze, amulety, ceramikę), które pokazywali w programach. Tony Halik nadal pracował dla NBC, będąc korespondentem w okresie powstawania Solidarności, strajków czy stanu wojennego.



Żeglarstwo

W latach 1987-1988 Tony Halik odnalazł w sobie nową pasję – żeglarstwo. Na pokładzie żaglowca „Dar Młodzieży” opłynął świat. Obecnie w Pucku odbywają się coroczne regaty imienia Tony’ego Halika. Później Halik udzielał się w telewizji, uczestniczył w spotkaniach z czytelnikami i udzielał wywiady. Stał się inspirującą osobą,

którą chętnie inni chcieli naśladować, a jego imieniem nadano patronat wielu polskim szkołom..



Śmierć

Halik był człowiekiem, który nie potrafił usiedzieć na miejscu. Już przed samą śmiercią chciał kupić bilety do Indonezji, gdyż marzyła mu się śmierć podczas podróży. Elżbieta Dzikowska odwiodła go jednak od tego pomysłu. Do końca życia pozostawało w nim pragnienie przygód, które zrodziło się w nim, gdy był małym chłopcem. Zmarł po długiej chorobie dnia 23 maja 1998 roku. Pochowano go pięć dni później na Cmentarzu Bródnowskim w Warszawie. W 2002 wykonano na jego grobie pomnik z granitu, na którym widnieje krzyż z zawieszonym na nim plecakiem, którego autorem jest polski rzeźbiarz profesor Gustaw Zemła.



Szymon Kamionowski, 2a

Feriezimowe

Ferie zimowe jest to okres wolny od szkoły, który warto wykorzystać aktywnie. Ferie są po to abyś, odpoczął, realizował swoje zainteresowania na które w okresie nauki często brakuje ci czasu. W ferie zimowe warto odwiedzić polskie góry które zimą wyglądają naprawdę przepięknie, można tam m.in. pojeździć na nartach lub na snowboardzie, zwiedzać górskie szlaki czy po prostu cieszyć się pięknymi widokami i wykorzystać ten czas na odpoczynek. Warto też poświęcić ten czas na zwiedzenie innych miejsc lub spędzić ten czas w domu. Nawet spędzając ferie w domu warto korzystać z zimowej pogody i wybrać się na spacer czy



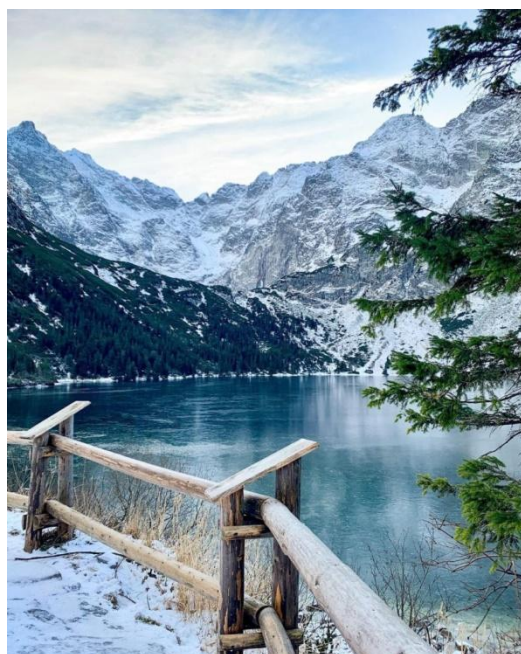
lodowisko w pobliskiej okolicy pojeździć na łyżwach lub spędzić ten czas na wykonywanie innych aktywności. Czas spędzany w domu można też poświęcić na czytanie książek, spędzenie tego czasu wolnego z rodziną lub obejrzenie zaległych filmów .

Najciekawsze miejsca do odwiedzenia w ferii:

- Zakopane
- Wisła
- Białka Tatrzańska
- Karpacz
- Przemysł
- Trójmiasto

Bezpieczeństwo podczas ferii:

- Podczas spacerów w górach nie schodź z wyznaczonych szlaków.
- Podczas jazdy na nartach, lub łyżwach itp. Korzystaj tylko z miejsc przygotowanych do tych aktywności
- Pilnuj swoich wartościowych przedmiotów.
- Zachowuj zawsze ostrożność i zdrowy rozsądek.
- Warto też pamiętać o odpowiednim ubiorze i dbać o swoje zdrowie.



DZIEŃ BABCI I DZIADKA



DZIEŃ BABCI I DZIADKA

Dzień Babci, święto obchodzone dla uhonorowania Babć. Wnuki składają życzenia swoim Babciom. W Polsce obchodzone 21 stycznia, w tym samym dniu w Bułgarii, w Brazylii a w Hiszpanii - 26 lipca. We Francji jest to święto ruchome i obchodzone jest w pierwszą niedzielę marca. Rosja obchodzi to święto we wrześniu lub październiku od 2009.

Typ święta: rodzinne.

Zwyczaj: spotkania, prezenty, życzenia, kwiaty, laurki, przedstawienia.

Dzień Dziadka w Polsce obchodzimy tuż po Dniu Babci, czyli 22 stycznia. Czasem Babcie i Dziadkowie świętują razem, jednego dnia, czasem oddzielnie - Dziadek obchodzi Dzień Dziadka, a Babcia Dzień Babci. Jedno jest pewne - w Dniu Dziadka i Dniu Babci wszystkie wnuki mają wyjątkową okazję, aby wyrazić swym Babciom i Dziadkom szacunek i wdzięczność. Dzień Dziadka jest to święto, które daje radość zarówno wnukom, jak i ich Dziadkom.



Mój Dziadzio jest dobry.
Mój Dziadzio wszystko naprawia:
Gdy się zepsuje światło albo maszyna
do szycia albo dzwonek przy drzwiach.
Mój Dziadzio umie zrobić latawca,
a nawet łuk i strzały.

- Patrz, Dziadziu, zepsuł się księżyc!
Niedawno był okrągły,
a dziś jest cały
wyszczerbiony.
Napraw księżyc, Dziadziu!

FERIE ZIMOWE 2021/2022



Terminy ferii zimowych uzależnione są od województwa. W roku 2022 podzielono je na pięć terminów. Ferie trwają dwa tygodnie i wypadają w okresie od połowy stycznia do końca lutego. Terminy ferii rok rocznie ogłaszane są przez Ministra Edukacji.

Ferie zimowe 2022 - województwa

W tabeli przedstawiamy terminy ferii zimowych 2022 z podziałem na poszczególne województwa:

Termin	Województwo
17 - 30 stycznia 2022 r.	kujawsko-pomorskie, lubuskie, małopolskie, świętokrzyskie, wielkopolskie
24 stycznia - 6 lutego 2022 r.	podlaskie, warmińsko-mazurskie
31 stycznia - 13 lutego 2022 r.	dolnośląskie, mazowieckie, opolskie, zachodniopomorskie
14 - 27 lutego 2022 r.	lubelskie, łódzkie, podkarpackie, pomorskie, śląskie

Przypomnijmy, że w 2021 roku ferie zimowe odbywały się w jednym terminie. Związane to było z sytuacją pandemiczną. W tym roku szkolnym wróciliśmy do stanu sprzed pandemii, czyli ferii zimowych odbywających się z podziałem na województwa.

Szymon Kamionowski, 2a

